

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefd>

YIL: 2023
CİLT: 8
SAYI: 2

MAKALE BİLGİSİ

Gönderildiği Tarih: 18.10.2023

Kabul Tarihi: 15.11.2022

Yayımlanma Tarihi: 26.12.2023

ARTICLE INFO

Submitted date: 18.10.2023

Accepted date: 15.11.2023

Published date: 26.12.2023

e-ISSN 2547-9865

Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesindeki Dînî ve Tasavvufî Konulu Osmanlıca Yazma Eserler Üzerine Bibliyografya Çalışması

*A Bibliographical Study on Religious and Sufi
Ottoman Manuscripts in the Presidential
Nation's Library*

Ahmet KÜÇÜKAKYÜZ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü,

Türk Dili ve Edebiyatı ABD, Yüksek Lisans Öğrencisi

ahmet.kucukakyuz@gmail.com,

0009-0003-3329-2724

Öz

Yazma eserler; matbaanın varlığı ortaya çıkmadan önce insanların çeşitli konularda elle yazıp süsledikleri, çoğaltma işlemi yaptıkları kültürel ve manevi yönü ağır basan değerli kitaplardır. Bir eserin değerini ortaya koyan ve onu kıymetli yapan birtakım unsurlar vardır. Bunlar da eserin sınırlı sayıda yazılması, yazı değerinin eski olması, çeşitli bezemelerin yapılması, özel bir cilde sahip olması, içerdiği bilgiler açısından önemli olması, çokça kıymet verilen bir kişiye ait olması gibi unsurlar o eserin değerini daha da arttırmaktadır. Yazma eserlerin yazıldığı dönemin sosyo-kültürel değerlerini bünyesinde barındırarak, zamana meydan okuyup geleceğe taşınması ve eserin muhafaza edilmesi de bu anlamda çok önemlidir. İşte bu noktada eseri elinde bulunduran kişi ve kütüphane gibi kurumlara çokça iş düşmektedir. Bu çalışmamızda Cumhurbaşkanlığı Millet kütüphanesindeki toplam 1360 yazma eserin içinden 330 adet dini ve tasavvufî konulu Osmanlıca olan yazma eserlerin künyesinin paylaşımı ve yer yer eserin içeriğiyle ve niteliğiyle alakalı bilgi paylaşımı yaparak yazma eserler bibliyografya alanına katkıda bulunmaya çalıştık. Başlangıçta yazma eserlerin genel bir tarihiyle alakalı bilgi verdikten sonra Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi ile ilgili bilgi vererek mevcuttaki 330 adet yazma eserlerin bilgi paylaşımı yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi, Bibliyografya, Dînî ve tasavvufî konular, Yazma eserler.

Abstract

Manuscripts are valuable books with cultural and spiritual aspects that people wrote and decorated by hand on various subjects before the existence of the printing press and made reproductions. There are certain elements that reveal the value of a work and make it valuable. These elements such as the fact that the work is written in a limited number, that the writing value is old, that various decorations are made, that it has a special binding, that it is important in terms of the information it contains, that it belongs to a person who is highly valued, increase the value of that work even more. In this sense, it is very important that manuscripts embody the socio-cultural values of the period in which they were written, that they stand the test of time and are carried into the future, and that the work is preserved. At this point, the person who owns the work and institutions such as libraries have a lot of work. In this study, we tried to contribute to the field of bibliography of manuscripts by sharing the imprint of 330 religious and Sufi manuscripts in Ottoman Turkish out of a total of 1360 manuscripts in the Presidential Nation's Library and sharing information about the content and quality of the work. At the beginning, after giving information about the general history of manuscripts, information about the Presidential Nation's Library was given and information about 330 manuscripts were shared.

Keywords: Presidency Nation's Library; Manuscripts; Bibliography; Religious and Sufi subjects.

i Bu makalenin araştırma ve yayın süreci "Araştırma ve Yayın Etiğine" uygun şekilde yürütülmüştür.

Giriş

Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla 2015 yılında hazırlıklarına, 2016 yılı sonunda inşaatına başlanıp 2020 yılının Şubat ayında açılarak halkın hizmetine sunulmuştur. Toplamda 125.000 metrekare kapalı alana sahiptir. İçerisinde çocuk ve gençlik kütüphanesi, süreli yayınlar salonu, ses ve görüntü kütüphanesi, okuma salonları, nadir eserler salonu ve araştırma kütüphanesi bulunmaktadır. Tüm bunların yanında toplantı salonları, seminer salonları, konferans salonu, davet kabul salonları, restoranlar, sergi ve müze salonları, eğitim atölyeleri, çok amaçlı sınıflar, dinlenme alanları, yemek salonu, grup çalışma odaları gibi birçok unsuru bünyesinde barındıran kompleks bir yapıya sahiptir. Aynı anda 5000 kişinin faydalanabileceği kapasiteye sahiptir. 7/24 hizmet veren kütüphane; Türkiye'de ilk entegre kitap taşıma sistemi, en büyük kütüphane binası, en geniş koleksiyon çeşitliliği, en teknolojik kütüphane, en fazla okuyucu kapasitesi, en yüksek tavan boyu, en geniş kubbe çapı, en geniş mekân gibi çeşitli enleri ve ilkleri bünyesinde barındırmaktadır. 201 km raf uzunluğuna sahip 4.000.000 basılı kaynağın yer aldığı 100 farklı ülkeden 134 farklı dildeki yayınlar yer almaktadır. Kütüphaneye üye olmadan yeni T.C. kimliklerle ya da QR kod ile giriş yapılabilmektedir. Kütüphaneye üye olmak isteyen okuyucular e-devlet üzerinden diledikleri vakitte üyeliklerini gerçekleştirebilmektedir. Üye olduktan sonra fotokopi hizmeti, iç ödünç, internete bağlanabilme, bireysel çalışma alanları ve grup çalışma odalarına rezervasyon, bilgisayarlarda oturum açabilme, telif hakkı yasası uyarınca kitapların içeriğinin %10'u derginin bir sayısından ise sadece bir makalenin tamamını alabilecek şekilde fotokopi çekme gibi birçok imkândan yararlanılabilmektedir.

Koleksiyonda 2.360.000 basılı kaynak, 14.101 adet basılı dergi olmak üzere toplamda

2.33.103 sayı mevcuttur. Basılı kaynak imkânlarının sunulması haricinde veritabanları ile de birçok e-kitap, elektronik tez, makale, rapor, dergi gibi kaynaklara ulaşılabilmektedir. Bunlar sayı anlamında 750.000 e-kitap, 7.000.000 elektronik tez ve 120.000'e yakın e-dergiye ait 240.000.000'dan fazla makale, rapor, vb. kaynaklara erişim imkânı sunulmuştur. Kütüphanenin koleksiyonunda yer alan kitapların temin edilmesinde bağış, derleme, satın alma, devir, mübadele gibi yöntemler tercih edilmektedir. Yurt içi ve yurt dışından önemli kişilerin özel koleksiyonlarını bu temin etme yollarıyla alınarak kaynak anlamında tam bir zenginlik oluşturulmaya devam edilmektedir. Cihannüma salonunda 220.000, nadir eserler salonunda 50.000, çocuk kütüphanesinde 25.000, süreli yayınlar salonunda 2053, araştırma kütüphanesinde 20.000, okuma salonlarında 300.000, gençlik kütüphanesinde 12.000, ses ve görüntü kütüphanesinde 10.000 adet kaynak bulunmaktadır. Bu kaynak sayısı sürekli olarak artmaktadır (Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi, 2023). Kütüphane; gerek mimari yapısı, koleksiyonu gerekse teknolojik altyapısı ve imkânlarıyla 7'den 70'e bilgiye ihtiyaç duyan tüm okurlara kendisini oraya ait hissedeceği güzel bir yapı inşa edilmiştir. (Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi, 2021, s.12)

Millet kütüphanesinde var olan özel koleksiyonlar

- Abdülbaki Gölpınarlı Koleksiyonu
- Abdurrahman Güzel Koleksiyonu
- Ahmet Burak Erdoğan Koleksiyonu
- Ahmet Güner Elgin Koleksiyonu
- Cemil Meriç Koleksiyonu
- Cinuçen Tanrıkörur Koleksiyonu
- Devlet Bahçeli Koleksiyonu
- Hasan Celal Güzel Koleksiyonu
- Hasan Doğan Koleksiyonu
- İlber Ortaylı Koleksiyonu
- Khalid Hasan Hendawi Koleksiyonu
- Mahmud Esad Coşan Koleksiyonu
- Mehmet Genç Koleksiyonu
- Mehmet Şevket Eygi Koleksiyonu
- Metin Külünk Koleksiyonu
- Muhsin Mete Koleksiyonu
- Mustafa Kamil Dürüst
- Mustafa Sabbagh Koleksiyonu
- Mustafa Şerif Onaran Koleksiyonu
- Sâmân-Hatice Helvacıoğlu Koleksiyonu
- Şefik Can Koleksiyonu

Yazma ve Nadir Eserler Kütüphaneciliği

İletişim kelimesi Latince kökenli olup communication sözcüğünün karşılığıdır. İnsanların yaşadığı olaylar karşılaştığı nesnelere ve olgularla alakalı durumları birbirine haber veren, bunlara karşı içinde oluşan duygu ve düşüncelerini aralarında paylaşan toplumun tutumunu, düşüncesini, yargısını aktarmaya iletişim denilmektedir. İletişim en basit haliyle üç öğeden oluşmaktadır: İletiyi gönderen, iletiyi alıp açıklayan ve bu ikisi arasındaki iletişimin kodlanması (Gönenç, 1993, s.58).

İnsanların iletişim kurmaya başladığı noktada iletişimin unsurlarından biri olan kodun gönderim aracı farklılaşmaktadır. Gönderim aracı olarak jest ve mimikler olabileceği gibi bir yazı da olabilmektedir. Bilimin ve sanatın gelişiminde en önemli katkı şüphesiz ki yazının varlığı olmuştur. Yazının bugünkü şeklini alması uzunca bir gelişim evresiyle gerçekleşmiştir.

Bu da 6000 yıllık bir süreci kapsamaktadır. Yazı; duygu ve düşüncelerin birtakım semboller, işaretler ve toplumun belirlediği harfler faydalanılarak farklı mecralarda kullanılan bir iletişim aracıdır. İnsanlığın ilk zamanlarında kendilerini anlatabilmek için mağara resimleriyle başlayan yazının gelişim süreci daha sonraki yıllarda Finikelilerin fonetik yazısı ile gelişim sağlayarak İbranice, Arapça ve Latinceye doğru bir değişim yaşamıştır. Yazı, toplumdan topluma ve içinde bulunduğu zamana göre o ulusun ihtiyaçlarına ve kültürüne göre değişiklikler gösterebilmektedir. Kil tabletler, papirüs, parşömen ve kâğıt gibi sırasıyla tarihsel gelişim evresini devam ettirmiştir. Bu noktada çağa uydurarak kil tablet ve kâğıdın yerini dijital tablet almıştır. Böylece yazının her türlü yüzeyde kullanılabilmesi onu daha da vazgeçilmez hale getirmiştir (Gümüshan, 2018, s.1127-1128).

Meral Alpay, Kütüphanecilik Terimleri Sözlüğü'nde nadir eseri, “*Az bulunan eser. Yerine yenisinin getirilmesi çok güç veya olanaksızdır. Beşik devri basmalar, yazmalar, eski süreli yayınlar vb. değerli eserler büyük kütüphanelerde ayrı depolarda saklanır. Nadir eserler deposundaki kitaplar özel izinle okuyucuya verilir. Kütüphanecilerden de herkes bu depoya giremez.*” (Alpay,1973, s. 60) şeklinde tanımlamaktadır.

“*Yazma eserler, matbaanın bulunup yaygınlaşmasından önce çeşitli konularda, çok zahmetli çalışmalar sonucu elle yazılmış, çoğaltılmış, süslenmiş (bezenmiş), içeriksel ve/veya sanatsal yönleriyle bilim, sanat, kültür dünyasında önem taşıyan birçoğu nadir olan eserlerdir. Bir yazma eserin nadir eser kapsamında değerlendirilebilmesi için o eserin bilinen orijinal nüsha sayısının tek ya da çok az ve yitirildiğinde tekrar oluşturulmasının çok zor ya da imkânsız olması, bunun yanı sıra bilim, edebiyat, kültür ve sanat dünyası için otantik bir değer taşıması gerekmektedir.*” (Belge yönetimi Arşiv Terimleri Sözlüğü, 2009, s.34,46, Akt. Rukancı, Anameriç ve Tuzcu, 2016, s.1).

Sevgi Atilla Cünüş, hazırlamış olduğu “Türkiye’deki üniversite kütüphanelerinde nadir eserler” adlı yüksek lisans tezinde Türkiyedeki nadir eserler için şu şekilde genel bir tanımlama yapmıştır:

“*Nadir eser her şeyden önce maddi ve manevi olarak değer taşıyan, basım tarihi, içerikleri, fiziksel özellikleri, taşıdığı herhangi bir not, simge, imza gibi ayırt edici özellikleri açısından farklılık arz eden, az bulunan yerine yenisinin getirilmesi çok zor veya imkânsız olan, nadiren müzayedeler veya sahaflar aracılığı ile el değiştiren; alım satımı yapılan, genellikle maddi değeri yüksek, kitaplardır. Bu özellikleri ile bu eserler gelecek nesillere aktarılması gereken kültürel hazinelerdir ve çok özel saklama, koruma ve kullanım şartlarına sahiptirler. Bu kapsama tüm el yazmaları, inkunabel baskıları, erken dönem baskısı Batılı kaynaklı eserler, eski harfli Türkçe basma eserler, harf devrimi sonrası geçiş dönemi baskıları, özel baskı teknikleriyle basılmış eserler, özel cilt özelliklerine sahip eserler, özel şahısların imzası veya notlarına sahip eserler ve yukarıda bahsedilen çeşitli ayırt edici özelliklere sahip olan kitaplar.*” (2010, s. 9-10).

Kâğıdın ve yazı malzemelerinin kısıtlı olduğu dönemlerde büyük uğraşlarla üretilmiş olan bu nadide kitaplar kültürümüzün geleceğe aktarılmasında önemli görev üstlenmiştir. Kültürümüzdeki kitap anlayışıyla ilgili birtakım ipuçları vererek günümüzdeki kitapları onlarla kıyaslayarak ne kadar çok öneme sahip olduğunu görebilmekteyiz. Elimizde var olan yazma eserler aslında Türk-İslam medeniyetindeki kitap yazma geleneğinin temsilcileridir. Yazma eserleri matbuu eserlerden ayıran özelliklere örnek olarak; her bir nüshasının birbirinden farklı olacak şekilde kendine özgü nitelikler taşıması, her bir kitap için birden çok kişinin büyük emekler vermesi onu farklı kılmaktadır. Yazma eserlerde bir kitap için müellif, mütercim, müstensih, hattat, şarih, mücellit gibi birçok kişinin emeği geçerek muazzam derecede değerli bir eser ortaya çıkmaktadır (Rukancı, 2018, 101-102). Bu eserlerin değeri ölçülemeyecek derecede önem arz etmektedir. Bir yazma eserin kaybolması demek geçmişin ve kültürel birikimin kaybolması demektir. Bu anlamda toplumun geçmişten günümüze getirdiği bu hazine en iyi şekilde muhafaza edilebilmelidir. Eserleri muhafaza edebilmek, korumak, sınıflandırmak ve gerekli hallerde tekrar ulaşabilmek adına Nadir Eserler Kütüphaneleri oluşturulmaktadır. Eserlerin geleceğe taşınması noktasında önemli bir yere sahiptir.

Yazma eserlerin ilk olarak ortaya çıkışı İslam dünyasındaki gelişmelerde gözlenmiştir. İslamiyetin kabulü ve Hz. Muhammed'in vefatıyla birlikte Hz. Osman tarafından Kur'an-ı Kerim çoğaltılmaya başlanmıştır. Daha sonrasında ise İslam coğrafyasının genişlemesi ile birlikte ortaya çıkan birçok özgün eser talep gördüğü için istinsah edilerek bu coğrafyaya yayılmıştır. Bu şekilde yazma eserler kültür mirasımızın temellerini oluşturmaya başlamıştır (Şimşek, 2015, s.v). Türkiye'de ise yazmaların tarihi 900 yıllık bir geçmişe dayanmaktadır. Büyük Selçuklu Devleti'nin en önemli veziri olan Nizamü'l-mülk tarafından oluşturulan Nizamiye Medreseleri'nin yapılanması kendinden sonra gelen Anadolu Selçuklu Devleti ve Osmanlı Devleti'ne geçerek bugünkü kütüphanelerin altyapısını oluşturmaya başlamıştır. Osmanlı Devleti o dönemde kütüphaneciliğe önem vererek İslam coğrafyasında yer alan ünlü bilim adamlarına önemli olanaklar sağlayarak onları kendi coğrafyasına çekmiş ve bu yapılanmayı daha da geliştirmiştir. İslam Uygarlığında kütüphaneleri tanımlamak adına farklı terimler kullanılmıştır: Mekânı ifade eden *hikme*, *dâr*, *hizân*; içeriği ifade eden *hikmet*, *ilim* ve *kütüb* gibi kelimelerin yanında *beytü'l-hikme*, *hizânetü'l-hikme*, *dârü'l-hikme*, *dârü'l-ilim*, *dârü'l-kütüb*, *hizânetü'l-kütüb*, *beytü'l-kütüb*, *beytü'l-ilim* ve *el-hizânetü'l-ilmîyye* (Anameriç, Osmanlılarda kütüphane kültürü, s.55). Osmanlı Devleti döneminin başında kütüphaneler vakıflar yoluyla kurulmaya çalışılmıştır ve bu da hayır yoluyla yapılmakta idi. Başlarda başkent ve kültür merkezi olan şehirlerde kütüphaneler yaygınken zamanla sahip olduğu her coğrafyaya kurulmuştur. Vakıf kütüphaneleri 15. yy.dan itibaren cami, medrese, tekke, türbe gibi yerlerde hizmet vermiştir. Daha sonrasında 17. yy.dan itibaren bina ve yönetim bakımından bağımsızlaşarak kendine has bir yapı haline gelmiştir. Bu kütüphanelerin gelişiminde Osmanlı Devletindeki bilim ve kültür hayatına bağlı kitap varlığının artması, kitapların istinsah edilmesi ve bağışlanması gibi durumlar neticesinde nicel olarak ilerlemeler yaşanmıştır. 19. yy.a gelindiğinde merkez kütüphane anlayışı ortaya çıkmıştır. Özellikle İstanbul'da yer alan vakıf

kütüphaneleri merkezde toplanma kararı alınsa da bu fikir 20. yy.da uygulanabilmiştir (Karatepe, 2020, s.368-369). Bunlardan en önemlisi de Süleymaniye Kütüphanesi'dir. Kendi eserlerini koruyamayan, kütüphanecilik görevlerini yerine getiremeyen vakıf kütüphaneleri Evkaf Nezaretince karar alınarak kıymetli eserleri bir araya toplamıştır. Böylece Süleymaniye Kütüphanesi Türk-İslam kültürü açısından kıymetli eserleri bir araya toplayarak kütüphanecilik anlamında önemli faaliyetleri yerine getiren uluslararası bir kuruluş haline gelmiştir (Şimşek, 2015, 4-5).

İlk kez Osmanlı Devleti döneminde başlatılan kataloglama çalışmaları Cumhuriyet dönemine gelindiğinde 1925 yılında illere gönderilen genelge ile çalışmaların devam ettirildiği bilinmektedir. Yazma eserlerin kataloglanması için 1927 yılında "Kütüphaneler Tasnif Komisyonu" kurulmuştur. Hemen akabinde 1928 yılında gerçekleştirilen harf devrimiyle birlikte eski harfli eserlerin basımı durdurulmuş ve böylece nadir eserler kütüphanesinin oluşumuna da zemin hazırlanmış oldu (Karatepe, 2020, s.369). Profesör Helmut Ritter başkanlığında ikinci bir tasnif heyeti oluşturularak yazma eserlerin tespiti ve kataloglanması çalışmaları devam etmiştir. Alanında birçok bireysel ve kurumsal kataloglama çalışmaları yapılmasına rağmen 1978 yılına gelindiğinde Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü bünyesinde Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu adıyla önemli bir projenin temeli atılmıştır. Bu projeye birlikte hem yazma eserlerin tespitine hem de kayıt altına alınarak muhafaza edilmesine önemli katkı sağlamıştır. Projenin önemli getirilerinden biri de oluşturulan bu künyeler ve görüntülenerek dijital ortamlara aktarılan yazma eserlerle Türkiye Yazmaları internet sitesinin altyapısı oluşturulmuştur (Odabaş, 2022, s.219-237). Aynı şekilde birçok yazma ve nadir eserlerin kataloglama çalışması günümüzde devam etmektedir. Kütüphanelerdeki yazma eserleri görüntüleme ve dijital ortama aktarma çalışmaları gelişen teknolojiyle birlikte en iyi seviyelere ulaşmıştır. Bunun en iyi örneği Millet Kütüphanesinin kataloğu okuyuculara tamamen açıldığında net şekilde görülecektir. Şu anda görüntüleme, kataloglama, dijital ortama aktarma çalışmaları büyük özveriyle devam etmektedir. Her geçen gün eserlerin sayısı da artmaktadır.

Yazma Eserlerle İlgili Bazı Terimler

1. **Besmele:** Özellikle İslamiyetin kabulünden sonra eserlere besmele (Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm) ile başlanmıştır.

2. **Fevâ'id Kaydı:** Eserin başında ve sonunda bulunan kısa ve özlü bilgilerin aktarıldığı kısımdır. Bazen cildin tamamına yayılmış şekilde bu tür bilgiler yer alabilmektedir. Bu tür eserlere de Mecmû'atü'l-fevâ'id adı verilmektedir.

3. **Fihrist:** Eserin kaç bölümden ve hangi konulardan oluştuğuna dair eserin başında veya sonunda yer alır.

4. **Ferâğ kaydı:** Genellikle yazma eserlerin sonunda bulunan, eserin telifinin ya da istinsahının ne zaman, nerede ve kim tarafından fiziki olarak tamamlandığına dair bilgi veren kayıtlardır. Basma eserlerde ise buna kolofon denilmektedir.

5. **Hamdele:** Allah’a şükürün zikredildiği bölümdür.
6. **Hâmiş:** Bir eserin kenarlarına açıklama amacıyla eklenen notlara denir.
7. **Hâşiye:** Bir eserin sayfa boşluklarına açıklama ve tamamlama amacıyla yazılan notlardır. Hamiş ve derkenar kelimeleriyle eş anlamlıdır.
8. **Hâtîme:** Yazarın eserini sonlandırdığı ve sonlandırırken de Allah’a dua ettiği bölümdür. Eser kime yazıldıysa ve kime sunulacaksa ona da duasını yapar. Eserin içeriğiyle bilgi alabildiğimiz bir diğer bölümdür.
9. **İstinsâh/ketebe kaydı:** Eserin müllifi ve müstensihî hakkında bilgi verilen kısımdır. İstinsah tarihi, istinsah yeri, müstensihî gibi bilgilerin yanında müellif adı, kitap adı gibi bilgiler yer alır.
10. **Semâ’ kaydı:** Eserin müellifine okuduktan sonra müellif tarafından düzeltmenin yapıldığına dair verilen bilginin kaydıdır.
11. **Serlevha:** Farsça “ser” ile Arapça “levha” kelimelerinin birleşmesiyle bir yazının başlığı anlamına gelen, zahriye sayfasından sonra her iki sayfaya ya da tek sayfaya yapılan süslemeli başlık kısmına verilen addır.
12. **Şerh:** Eserin kapalı olan anlamını daha açık ve anlaşılır hale getirmek için eksik bırakılan noktaların tamamlandığı, örneklerle zenginleştirildiği eserlerdir.
13. **Şukka:** Bir kağıt parçasına not alındıktan sonra eserin sayfasına eklenen kağıt parçasına denir.
14. **Şems:** Arapçada güneş anlamına gelmektedir. Eski kitapların üzerine kapağı tamamen kaplayacak şekilde ya da örtecek tarzda yapılan güneş şeklindeki süslemeye verilen addır.
15. **Tahrîr:** Eserin sayfasındaki yazıların dört kenarına çekilen çizgilere verilen addır.
16. **Tâlîkat/derkenar:** Yazmanın içindekileri göstermek, açıklamak, düzeltme yapmak, eleştirmek amacıyla sayfa kenarlarına yazılan yazılardır. Ayrıca bunlar bir tür risale gibi ayrıca kitap halinde de yayınlanabilmektedir.
17. **Telhîs:** Hacim ve anlam olarak geniş olan bir eserin hulasa edilerek özetlenmiş haline verilen addır.
18. **Temellük kaydı:** Kitabın mülkiyetinin kimin adına olduğunun belirtildiği bilgisidir.
19. **Temmet:** Kitapların son bölümünde kitabın bittiğini göstermek amacıyla kullanılan işarete verilen addır. Genellikle de bu üç mim ya da tek mim harfiyle gösterilmektedir.
20. **Mukaddime:** Eserin ön sözü olup yazarın konuya girişi gerçekleştirdiği kısımdır.
21. **Murakka’a:** Güzel yazı örneklerinin bir araya getirildiği kitaplardır.
22. **Zahriye:** Yazma eserlerde metnin başladığı yaprağın arka yüzü, iç kapağın bulunduğu kısımdır. Genellikle (1a) şeklinde numaralandırılan sayfadır. Bu kısımda fevaid kaydı, temellük kaydı, tevellüd kaydı, yazar adı, eser adı, müstensihî gibi bilgiler verilir. Tezhip süsleme sanatından da faydalanılan kısımdır.

23. **Zeyl:** Bir yazıya ek olarak yazılan ve genellikle metnin içeriğini tamamlamak adına ortaya konulan eserdir.

Çalışmamızın ana kısmı olan Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesindeki yazma eserlerle ilgili kaynakça aşağıdaki gibidir. Eserlerin sadece başlıkları verildiği için (mecmua gibi) birbirinin tekrarı şeklinde görünmesine rağmen aslında içerik olarak birbirinden farklılıklar arz etmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesinde Yer Alan Dînî ve Tasavvufî Konulu Osmanlıca Yazma Eserlerin Bibliyografyası

Abdurrahmân el-‘Askerî. (22 Ağustos 1335R). Nefahâtü’l-ışk.

Abdurrahman b.Yûsuf Aksarâyî. Müstensih: Muhammed b. Ömer el-Gergerî. (1031H). ‘İmâdü’l-İslâm.

Abdurrahim Karahisârî b. Alâeddîn-i Mısrî. (1248H). Münyetü’l-ebrâr ve gunyetü’l-ahyâr.

Abdülkâdir-i Geylânî, Ebû Muhammed Muhyiddin Abdülkâdir b. Ebû Sâlih Mûsâ Zengîdost el-Geylânî. Mütercim: Muhammed Abdüllatif b. Feyzullah b. Abdullah el-Eyyubi. (tarih yok). Tercüme-i gavsîye.

Abdülkerim İbn İbrahim el-Ceylanî. (tarih yok). İnsan’ul-kâmil fi ma‘rifeti’l-evâhir ve’l-evâ’il.

Abdülmeccid Firişteoğlu, Abdüllatif b. Abdülazîz b.Firişte et-Tirevî. [973H (Evâ’il-i Cemâziyelâhir)]. Lugat-ı Kânûn-ı İlâhî.

Ahvâlü’l-kıyâme. (tarih yok).

‘Akâ’id-i Türkî. (tarih yok).

Alevî-Bektâşî nefesleri. (tarih yok).

Ali, Kastamonu Mecelle Dairesi İkinci Başkâtibi. (tarih yok). Şevâhid.

Ali Sadrî el-Konevî. (tarih yok). Şerh-i vasiyetnâme-i Birgivî.

Ali Sadrî el-Konevî. (1194H). Şerh-i vasiyetnâme-i Birgivî. Ali Sadrî el-Konevî. (tarih yok). Şerh-i vasiyetnâme-i Birgivî. Ali Sadrî el-Konevî. (1224H). Şerh-i vasiyetnâme-i Birgivî. Altıncı il'âm-ı şer'i defteri. (tarih yok).

Aziz Mahmud Hüdâyî, Aziz Mahmud Hüdâyî b. Fazlullah b. Mahmud el-Üsküdarî. (tarih yok). Tarikatnâme.

Azmî Dede (Mısır Mevlevî Şeyhi). (2 Şevval 1351). Mecmû'a.

Beğpazarı Müftisi Kayserilizâde Ahmed Fâik. (tarih yok). Kırâ'at ve vücûh-ı Kur'ân.

Bektâşiliğe 'â'id mecmû'a. (tarih yok).

Birgivî, Takıyuddin Mehmed b. Pir Ali b. İskender el-Birgivî. (tarih yok). Birgîli Mehmed Efendi'nin bazı fetâvâsı.

Birgivî, Takıyyüddin Mehmed b. Pir Ali b. İskender el-Birgivî. (tarih yok).

Camii: Beğpazarı Müftisi Kayserilizâde Ahmed Fâik b. Mehmed. [1360H (Receb)]. Tuhfetü'l İslâm: kısım-ı evvel.

Camii: Tekaüdzâde Hakkı, Ebu Hamid İsmail Hakkı. (27 Safer 1321H). Gülzâr-ı makbûl. Cerîdetü'l-ferâ'iz. (tarih yok).

Dervîş Burhan. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (1353H) Vilâyet-nâme-i Hâcım Sultân. Du'â mecmû'ası. (tarih yok).

Du'â mecmû'ası. (tarih yok). Du'â mecmû'ası. (tarih yok). Du'â mecmû'ası. (tarih yok). Du'â mecmû'ası. (tarih yok). Du'â mecmû'ası. (tarih yok).

Du'â mecmû'ası ve evrâd-ı şerîf. (tarih yok).

Du'â mecmû'ası. (tarih yok).

Du'â mecmû'ası. (tarih yok).

Ebu'r-Rızâ Muhammed. (tarih yok). Hediyet'ül-'uşşâk.

Ebü'l-Hüdâ 'aleyhinde bir yazı. (9 Kanunsânî 1310R).

Ed'iyye mecmû'ası. (tarih yok).

El-Herevî, Ebû İsmâîl Abdullâh b. Muhammed b. Alî el-Ensârî. (tarih yok). Menâzilü's-sâlikîn.

Elvân-ı Şîrâzî. (tarih yok). Gülşen-i râz tercemesi.

Emir Efendi, Seyyid Şeyh Mustafa Efendi. Müstensih: Hüseyin Halid İbn el-hac Muhammed Emin İbn el-hac Hasan an Kâtiban-ı Muhasebe-i Evvel Mısriyâde. (21 Şaban 1241H). Islâhü'l-hedîyye fi tercüme-i hedîyyetü'l-ihvân.

Enişte ve hemşirenin defteri. (tarih yok).

Es-Seyyid Mustafa Rüşdi. (19 Muharrem 1276H). Tercüme-i muhtasar-ı kırk hadîs.

Eşrefoğlu Rûmî, Abdullah b. Ahmed Eşref b. Muhammed er-Rûmî. Müstensih: Osman el-Hamdi es-Sillevi b. Ahmed eş-Şükri b. Hafız Zeynelâbidîn. (5 Şevval 1312H). Risâle-i Eşrefzâde Rûmî.

Evrâd-ı şerîf. (tarih yok).

Evrâd mecmû'ası. (tarih yok).

Fakîrî. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Şehrengîz. Falnâme. (tarih yok).

Fazlullah-ı Hurûfî, Fazlullah b. Seyyid Bahâiddîn el-Esterâbâdî. Mütercim, hat: Murtazâ Derviş. (1048H). Dürri yetîm.

Ferâ'iz risâlesi. (tarih yok). Fetâvâ mecmû'ası. (tarih yok). Fevâ'id mecmû'ası. (tarih yok).

Fıkh-ı Türkî. (tarih yok).

Gazzâlî, Hüccetü'l-İslâm Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Ahmed el- Gazzâlî et-Tûsî. (tarih yok). Tercüme-i cevâhirü'l-Kur'ân.

Gelibolulu Mustafa Âlî, Mustafa b. Ahmed b. Abdulmevlâ. Müstensih: Derviş Osman el-Bozovatî. (13 Safer 1254H). Hilyetü'r-ricâl.

Gölpınarlı, A. (1 Rebiülâhir 1340H). Sârullâh fi meşhedî Ebî Abdullah.

Gölpınarlı, A. (1340H). Eimme'-i hüda.

Gölpınarlı, A. (tarih yok). Seyyid Abdulkâdir Belhî'nin hâl tercümesi.

Hacı Ali Efendi el-Amasyavî. (tarih yok). Tuhfetü'l-mücâhidîn ve behcetü'z-zâkirîn.

Hacı Bektaş-ı Veli. Mütercim: Sad'ed-dîn (Sa'îd Emre); müstensih: Mustafa İbn Teymur. (28 Safer 1087H). Tercüme-i makâlât-ı Hacı Bektâş.

Hacı Bektaş-ı Veli. Mütercim: Hatıboğlu. (1289H). Tercüme-i makâlât-ı Hacı Bektâş.

Hacı Bektâş-ı Velî. (tarih yok). Risâle-i tasavvuf.

Hâcîbzâde, Muhammed b. Mustafa b. Mahmud el-İstanbulî. (tarih yok). Bidâ'atü'l-hükkâm fi ihkâmi'l-ahkâm.

Hadîs mecmû'ası. (1 Safer 1192H).

Hadîs mecmû'ası. (tarih yok). Hadîs mecmû'ası. (tarih yok). Hadîs mecmû'ası. (tarih yok). Hadîs-i Türkî. (tarih yok).

Hafız İsmail Hakkı el-Şa'bani Müezzîn-i Camii Sultan Ahmed Han. (tarih yok). İstiâze ve besmele risâlesi.

Hamza Efendi ed-Darendevî. (10 Şaban 1119H). Şerhu Vasiyetnâme-i Birgivî.

Handî ‘Âli. (2 Cemâziyelevvelâhir 1260H). Mir’âtü’ş-şehâde.

Hâşimî, Emîr Osman Efendi. (tarih yok). Tarîkat-nâme.

Hat: es-Seyyid Ebubekir b. Hacı Mehmed Gavas Vâsîk oğlu. (17 Muharrem 1256H). Hadîs mecmû‘ası.

Havas ve du‘â defteri. (tarih yok).

Havas’a ait bir kitap: sûre, âyetler ve du‘âlar. (tarihi yok).

Hısn-i Hasîn. (tarih yok).

Hibetullah b. İbrahim. (tarih yok). Sa‘atnâme.

Hibetullah b. İbrâhim. Müstensih: İbrâhim b. Mustafa b. Ali Efendi. (10 Cemâziyelevvelvel 1236H). Sa‘atnâme.

Himmat Efendi b. Ali el-Boluvî. (tarih yok). Âdâb-ı hurde-i tarîkat.

Himmat Efendi, Himmet b. Ali Merdân el-Bolevî el-Halvetî. (tarih yok). Risâle-i hurde-i tarîkat.

Hocazâde, Muhammed Tâhir b. ‘Abdullah b. İsmâ‘îl. Müstensih: M.Tahir. (23 Zilhicce 1221).

Minhâcü’l-mürîdîn.

Hülâsatü’l-keâm fî dürrü’l-‘avâm. (tarih yok).

Hüseyin Hilmi b. Sa‘îd el-İstanbulî. (29 Zilhicce 1373H). Gusûl abdesti ve dış kaplama hakkında risâle.

İbnü'l-Arabi, Muhyiddin Muhammed b. Ali b. Muhammed et-Tai el-Hâtimî. (tarih yok).

Şeyh-i Ekber hazretlerinin Nûrû'l-'akâ'id ve ziyâü'l-avâ'id kitâbı tercümesi.

İbnü'l-Arabi, Muhyiddin Muhammed b. Ali b. Muhammed et-Tai el-Hâtimî. (tarih yok).

Resâ'il-i İbnü'l-'Arabî.

İbnü'l-Arabi, Muhyiddin Muhammed b. Ali b. Muhammed el- Endelüsî el- Arabî et-Tai el- Hâtimî. (tarih yok). Bu fass-ı kelime-i Dâvûdîyyede olan hikmet vücûdiyye beyânındadır.

İbnü'l-Arabî, Muhyiddîn Muhammed b. Alî b. Muhammed el-Arabî et-Tâî el-Hâtimî. (tarih yok). Şeceretü'l-kevn.

İbnü'l-Arabî, Muhyiddin Muhammed b. Ali b. Muhammed el-Endelüsî el-Arabî et-Tâ'î el-Hâtimî. Mütercim: Arif Konevî. (tarih yok). Tercüme-i tuhfetü's-sefere ilâ hazretü'l-berrire.

Tasavvufîla ilgili bir risâle olup 7 Zilhicce 971'de (17 Temmuz 1564) tamamlanmıştır. İshak

b. Hasan ez-Zencânî (Ziyâ'ü'l-ḳulûb) ve Abdüsselâm el-Kayserî (Şifâ'ü'l-ḳulûb) tarafından şerh edilmiştir.

İbnü'l-Arabî, Muhyiddîn Muhammed b. Ali b. Muhammed et-Tâî el-Hâtimî. (28 Cemâziyelevvel 1263H). Kitab-ı tecelliyât.

İbrahim bin Edhem. (tarih yok).

İbrahim Has el-Şa'banî. (tarih yok). Menâkıb-ı Ünsî Şeyh Hasan Efendi. İhlâs ile murâkebe usulü. (tarih yok).

İlâhî mecmû'ası. (tarih yok).

İlâhî mecmû'ası. (tarih yok).

İlâhî, güfte ve şi‘ir mecmû‘ası. (tarih yok).

‘İlm-i kelâm defteri. (25 Safer 1320H).

‘İlmü’l-Kur’ân fî risâle-i nazmü’l-ehem. (tarih yok).

Îmân ve i‘tikâd meseleleri. (tarih yok).

İpsalalı Ebu’l-Hayr. Müstensih: es-Seyyid Mustafa b. Bekir. (5 Rebiülevvel 1268H).
Mevlid-i şerîf.

İshâk Efendi. (17 Safer 1161H). Risâle-i İshâk Efendi fî benân-ı i‘tikât-ı ehl-i sünnet.

İsmâ‘il Hakkı Bursevî, İsmâ‘il Hakkı b. Mustafa el-Bursevî el-Celvetî. (tarih yok). Risale-
i İsmâ‘il Hakkı el-Bursevî.

İsma‘îl Hakkı Bursevî, İsma‘îl Hakkı b. Mustafa el-Bursevî el-Celvetî. Müstensih: Derviş
Ruhani İbnü’ş-Şeyh Ali. (1170H). Şerhu’l-usûl tefsîr-i tarîku’l-vüsûl min tasnîfât.

İsmâ‘il Hakkı Bursevî, İsmâ‘il Hakkı b. Mustafa el-Bursevî el-Celvetî. (tarih yok). Es’ile-
i şeyh Mısrî’ye evcibe-i İsmâ‘il Hakkî.

İsma‘îl Hakkı Bursevî, İsma‘îl Hakkı b. Mustafa el-Bursevî el-Celvetî. (28 Receb 1233H).
Kitâbü’l-fazl ve’n-nevâl.

İsmail Hakkı el-Halveti. (16 Şevval 1321H). A‘mâl-ı insân.

Kâtib Çelebi, Hacı Halife Mustafa b. Abdullah el-İstanbulî. Müstensih: Ahmed Gayretî.
(1073H). Mîzânü’l-hak fî ihtiyârî’l-ehak.

Kâtib: Osman Çavuş. (tarih yok). Kitâb-ı şerâ‘itü’l-İslâm.

Kâtib Fevzi Efendi, Mustafa Fevzi b. Nu‘man. (tarih yok). Mir‘âtü’ş-şühûd fî mes‘eleti
vahdeti’l-vücûd.

Kırâ'at-ı fi'l-Kur'ân-ı Kerîm. (tarih yok).

Kitâb-ı ferâ'iz. (tarih yok). Kitâb-ı fezâ'il. (tarih yok). Kitâb-ı 'ilmihâl. (tarih yok). Kitâb-ı 'ilmihâl. (tarih yok).

Kitâb-ı îmân ve i'tikâdât. (tarih yok).

Kitâb-ı îmân ve i'tikâdât. (tarih yok).

Kitâb-ı îmân ve i'tikâdât-ı Türkî. (tarih yok).

Kitâb-ı i'tikâd ve's-sünne. (tarih yok). Kitâb-ı nasîhat-ı Resûlullah. (tarih yok). Kitâbü'n-nikâh. (tarih yok).

Kitâb-ı şâhî. (tarih yok).

Kitâb-ı şurûtü's-salât. (tarih yok).

Kitâb-ı tarîkat. (tarih yok). Kitâb-ı Tayyib. (tarih yok). Kitâb-ı tecvîd. (tarih yok). Kitâb-ı usûli'l-fıkıh. (tarih yok).

Kitâb-ı Üstüvânî. (29 Safer 1114H).

Kur'ân fihristi. (tarih yok).

Kuşadalı İbrâhim Efendi. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Mektûbât.

Kuşadalı İbrâhim Efendi. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (24/25 Ağustos 1925). Mektûbât.

Kutbuddinzâde İznikî, Muhyiddin Mehmed b. Kutbuddin el-İznikî. (1 Muharrem 1274H). Mürşidü'l müte'ehhilîn.

La'lizâde Abdülbâki, Abdülbâkî b. Mehmed el-İstanbulî. (12 Şevval 1273H). (12 Şevval 1273H). Sergüzeşt-i Melâmiyye.

La'lizâde Abdülbâki, Abdülbâkî b. Mehmed el-İstanbulî. (1173H). Sergüzeşt-i Melâmiyye.

İstinsah tarihi: 1173H (1759/1760).

Lâmekânî Hüseyin Efendi. (tarih yok). Vahdet-nâme.

Manzûme-i kıssa-i Âdem. (1218H).

Manzûm ve mensûr fıkıh mecmû‘ası. (tarih yok).

Manastırlı İsmail Hakkı. (tarih yok). Kitâb-ı vesâyâ ve ferâ’iz.

Mazlûmizâde Mustafa Efendi. (1152H). Risâle-i celîletü’l-kadr fi şühedâ-i gazve-i bedr.
Mecmû‘a. (tarih yok).

Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok).
Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok).
Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok).
Mecmû‘a. (tarih yok)

Mecmû‘a. (tarih yok).

Mecmû‘a. (1189H). Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok).
Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok).
Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok).
Mecmû‘a. (tarih yok). Mecmû‘a. (tarih yok).

Mecmû‘a-i tasavvuf. (tarih yok).

Mehmed Nuri Şemsiddîn en-Nakşibendî. (tarih yok). Miftâhu’l-kulûb.

Mehmed Dâî. Müstensih: Şeyh Hasan Efendi; Seyyid Mehmed Nuri. (29 Cemâziyelevvel
1309). Menâkıb-ı Şeyh Yahyâ Beşiktaşî.

Menâkıb-ı Hazret-i Mevlânâ. (tarih yok). Menâkıb-ı zünnûn el-Mısırî. (tarih yok).
Menâkıb-ı Zeyniyye. (tarih yok).

Menâsikü’l-hacc. (25 Cemâziyelevvelâhir 1240H).

Menâsikü'l-hacc. (tarih yok). Menba'ü'l-adâb. (tarih yok). Mesâ'il-i fikhiyye. (tarih yok).
Mesâ'il-i fi'l fikh. (tarih yok).

Mevâtü'l-makâsıd fi def'ü'l-mefâsid. (tarih yok).

Mevlidü'ş-şerîf. (tarih yok).

Mir'âtü'l-usûl tercümesi. (tarih yok).

Molla Câmî, Nûreddin Abdurrahman b. Ahmed b. Muhammed el-Câmî. Müstensih: Ali
Rıza Viranşehirî bi-Şeyhzâde; Mütercim: İsmâil Rusûhî Ankaravî. (7 Zilhicce 1327H).
Zübdetü'l-fuhûs fi nakşi'l-fusûs.

Molla Câmî, Nûreddin Abdurrahman b. Ahmed b. Muhammed el-Câmî. (tarih yok).
Tercüme- i levâyih-i hakikat.

Molla İlâhî, Abdullah-ı İlâhî es-Simavî. [1062H (Evâsıt-ı Cemâziyelevvelevvel)].
Meslekü't-tâlibîn ve'l-vâsilîn.

Molla İlâhî, Abdullah-ı İlâhî es-Simavî. [900H. (Cemâziyelevvelevvel)]. Zâdü'l-müştâkîn.
İstinsah tarihi: 900H-Cemâziyelevvelevvel (1495-Ocak/Şubat). Muhammed Nûrî'l-Arabî.
(tarih yok). Mecmû'a.

Muhammed Ataullah Efendi. (tarih yok). Risale-i Ataullah Efendi.

Muhammed 'Amîkî. Müstensih: Abdülbaki Gölpinarlı. (tarih yok). Hamzavîler aleyhinde
risâle.

Muhammed b. Hacı İvaz. (934H). Cinân-ı cenân.

Muhammed el-Beyazarî. Musannif: Muhammed b. Muharrem Çelebi el-Beyazarî. (tarih
yok). Nasihatü'l-müslimîn.

Muhyî. (tarih yok). Temsîl-i şecer.

Muhyî'd-dîn Abdâl. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Tuyuğ ve maniler.

Mukîmî. (tarih yok). Vahdet-nâme.

Mushaf-ı şerîfden tefa'îl etmek tarîki beyanındadır. (tarih yok).

Mustafa b.Celâl. Müstensih: Hademe-i Hırka-i Sa'âdet Ser-Hademesi el-hac Hayri (6 Şevval 1313H). Hazîne-i defîne.

Mustafâ Dede Vekîl-i Bâbâ. (tarih yok). Risâle-i ferd-i sünnet-i namâz bâ kavî-i İmâmân-ı İsnâ-'aşar.

Müftî İsmail b. Osman b. Ebubekr b.Yusuf Niyazi. Müstensih: es-Seyyid Mehmed Salih b.el- hac Ömer. (tarih yok). Şerh-i risale-i bey'ü şirâ li'l-Hamza Efendi.

Müntehâbat-ı mirsâdü'l-ibâd. (tarih yok).

Müstakimzâde, Süleyman Sa'deddin b. Mehmed Emin b. Mehmed Müstakim el-İstanbulî. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Risâle-i tâciyye.

Müstakimzâde, Süleyman Sa'deddin b. Mehmed Emin b. Mehmed Müstakim el-İstanbulî. Müstensih: es-Seyyid Ahmed Tevfik. (1292H). Melâmiyye-î şettâriyye.

Müstensih: Mehmed b. Mustafa. (15 Cemâziyelevvelâhir 1110H). Fıkıh mecmu'ası.

Müstensih: es-Seyyid Hâfîzü'l-Kur'ân Ömer b. Osman ed-Divriğ. (12 Cemâziyelevvelâhir 1257H). Du'â mecmû'ası.

Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Mecmû'a.

Müstensih: Necati Elgin. (1977). Fütüvvet-nâme.

Müstensih: Muho İbtidâiyye Mektebi Muallimi Avni. (8 Rebûlevvel 1330H). Münâcât duası ve şerhi.

Müstensih: es-Seyyid Halil b. Hasan. (29 Receb 1256H). Risâle-i îmân. Müstensih: İbrahim Efendi. (15 Rebiülâhir 1238H). Kitâb-ı ferâ'iz Müstensih: el-hac İbrahim. (11 Şevval 1130H). Mesâ'ilü'l-fikhiyye.

Müstensih: Musa b. Mahmud. (1074H). Zadü'l-ibâd.

Müstensih: Ömer ibn İsmail. (27 Cemâziyelevvel 1186). Kitâb-ı ed'iyye.

Müstensih: Hüseyin İbn Hüseyin. (13 Şevval 1171H). Şerh-i Tarîkatü'l-Muhammediyye.

Müstensih: Bobuzade Hafız Hasan. (1211H). Kitâb-ı tecvîd.

Müstensih: Şûrây-ı Devlet-i Mecelle Dairesi Azasından Mehmed Salih. (15 Zilhicce 1318H).

Mefhûm-ı hadîs.

Müstensih: es-Seyyid Mehmed Haki. (12 Şaban 1284H). Risâle (Hurûfilik'e ait).

Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (3 Muharrem 1384H). Mecnû'a.

Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Mecnûa. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Mecnû'a. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Mecnû'a.

Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Tasavvuf risâlesi.

Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Mecnû'a. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Mecnû'a. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Mecnû'a.

Müstensih: Ahmed Ataullah. [1187H(Zilkade)]. Mecnû'a (Bektâşiliğe dair).

Müstensih: Babânzâde Ahmed Naim. (tarih yok). Mecnû'a Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (26 Zilhicce 1346H). Vücûd-nâme. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Mecnû'a

Müstensih: İsmail Hakkı el-Halveti el-İslamboli. (17 Receb 1321H). Risâle-i îmân ve i'tikâdât.

Müstensih: Ahmed b. Hasan. (5 Ramazan 1240H). Hadîs mecmû'ası. Müstensih: Mustafa Şükrü Eyyubî. (1261H). Risâle-i tarîkat-ı Nakşibendîyye. Müstensih: Tekâüdzâde Hakkı. (tarih yok). Terâcim-i Ebu'l-Vefâ.

Müstensih: Musa. [994H (Şaban)]. Risâle-i sittîn.

Müstensih: Mustafa Nazif. (29 Cemâziyelâhir 1230H). Risâle-i îmân.

Müstensih: es-Seyyid Mehmed Nuri. (16 Muharrem 1289H). İlâhi mecmû'ası. Müstensih: Hasan el-Şükrî b. Hüseyin. (15 Safer 1225H). Na'at-ı şerîf-i hazret-i nebevî. İpsalalı Ebu'l Hayr. Müstensih: Riyazi. (tarih yok). Mevlid-i şerîf.

Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Mecmû'a.

Mütercim: Esbak Hicaz Valisi Reşid Paşa. (tarih yok). Tercüme-i feth-i mübîn-i Kudüs.

Mütercim: Muhammed Halife. (1116H). Menbâ'u'l-edeb.

Nâbî, Yusuf b. Abdullah Ruhâvî. (1101H). Tuhfetü'l-haremeyn.

Nablusî, Abdulganî b. İsmâ'îl b. Abdulganî en-Nablusî ed-Dımaşkı el-Kinânî. (tarih yok). Tercüme-i virdü'l-mevrûd ve feyzü'l-bahri'l-memdüd. Namâz risâlesi. (tarih yok). Na't ve hilye-i şerîf. (tarih yok).

Necati, E. (tarih yok). Felsefeli dînî esaslar.

Necmeddin-i Daye, Ebû Bekr Abdullah b. Muhammed b. Şâhâver el-Esedî er-Râzî. Mütercim: Kâsım b. Muhammed el-Karahisârî. (1169H(Evail-i Şehr-i Muharrem). İrşâdü'l-mürîdîn 'ile'l-murâd fî tercüme-i mîrsâdü'l-'ibâd.

Nefhâtü'l-ezher fî müsâmeretü'l-ekber. (10 Safer 1325).

İstinsah tarihi: 10 Safer 1325 (25 Mart 1907). Nergisî, Mehmet. (tarih yok). Kanunü'r-reşâd.

Netîce-i tarîk-i süyûr u sülûk-ı makâm-ı hamse. (tarih yok).

Niyâzî-i Mîsrî, Mehmed b. Ali el-Malatî. (11 Zilkade 1304H). Mecmû'a.

Niyâzî-i Mısırî, Mehmed b. Ali el-Malatî. Müstensih: El-hac Hasan Tahsin. (27 Zilhicce 1323H). Risâle-i esmâ-i isna aşer.

Nuh b. Mustafa er-Rumî el-Hanefî. (1 Rebülevvel 1064H). Tuhfe-i zâkirîn. Nursi, Said. (tarih yok). Telvîhât-ı tis‘a.

Oğlanlar (Olanlar) Şeyhi İbrâhim Efendi el-Köstendîlî el-Halvetî. (tarih yok). Vahdet-nâme.

Oğlanlar (Olanlar) Şeyhi İbrâhim Efendi el-Köstendîlî el-Halvetî. (tarih yok). Sohbetnâme.

Osman Nuri. (1 Receb 1340H). Namaz öğreden. Öziçe Şeyhi Muhammed’in mektubu. (tarih yok).

Paul Raif. (1875). Hıristiyanlığın Ortodoks mezhebi ve İslâmiyyet’in butlanı.

Radavî, Seyyid Abdulgani Muhammed b. Seyyid ‘Alâ’ad-dîn’ el-Hüseynî er- Radavî. (tarih yok). Miftâhü’l-dekâ’ik fi beyânü’l-fütûvveti ve’l-hakâ’ik.

Risâle-i hallü’l-mü’ezzin. (tarih yok).

Risâle-i havâs. (tarih yok).

Risâle-i ‘ilm-i havâs. (tarih yok).

Risâle-i îmân ve i‘tikâdât. (1243H).

Risâle-i mecmûatü’l-hakâyık ve makâle-i mefhûmu’d-dekâik. (tarih yok).

Resâ’il-i mes’ele. (tarih yok). Risâle-i ‘ilm-i vücûh. (tarih yok). Risâle-i îmân ve i‘tikâd. (tarih yok).

Risâle-i îmân ve i‘tikâdât. (tarih yok). Risâle-i îmân ve i‘tikâdât. (12 Safer 1325H). Risâle-i mev’iza. (tarih yok).

Risâle-i tecvîd. (tarih yok).

Risâle-i öfke. (9 Receb 1315H).

Risâle-i terbiyenâme. (9 Muharrem 1225H). Rufâî, Yusuf Agâh. (1354H). Birinci rehber.
Rumûzî, Mustafa. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı.(1327H). Hakikatnâme.

Sâbûnî, Abdülvehhâb b. Mustafâ b. İbrâhîm el-Hemedânî. Mütercim: Mesnevîhân Dervîş
Mahmud Konevî. (tarih yok). Tercüme-i sevâkıb.

Sa'id b. Mustafâ 'Alî Çavuş-zâde el-Köstendîlî. (22 Şevval 1194H). Tuhfetü's-sâlikîn.

Selîm Dîvâne, Şeyh Selim Baba el-Kırımî. Müstensih: Abdülbaki
Gölpınarlı. (27 Cemâziyelevvelâhir 1333H). Miftâhu müşkilâti'l-ârifin âdâbı
tarîkâtü'l-vâsilîn.

Selîm Dîvâne, Şeyh Selim Baba el- Kırımî. Müstensih: Yakub b. Ali. (20 Temmuz 1825).
Burhânü'l-ârifin ve necâtü'l-gâfilîn.

Selîm Dîvâne, Şeyh Selim Baba el- Kırımî. [1230H (Şaban)]. Burhânü'l-ârifin ve necâtü'l-
gâfilîn.

Selîm Dîvâne, Şeyh Selim Baba el- Kırımî. (tarih yok). Burhânü'l-ârifin ve necâtü'l-
gâfilîn.

İstinsah tarihi ve yeri yok.

Seyyid Ahmed Muhtâr-ı Belhî. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (24 Rebülevvel 1353H).
İlhâmât-ı Kâdirîyye tercümesi ve şerhi.

Seyyid Nizamoğlu, Şeyh Seyyid Seyfullah Kasım b. Şeyh Seyyid Nizameddin Efendi.
(tarih yok). Madenü'l-me'ârif.

Seyyid Şerîf Cürcânî, Ebu'l-Hasan Seyyid Şerîf Ali b. Muhammed b. Ali el-Hüseynî eş-
Şirazî. (tarih yok). Risâle-i vücûdiyye.

Seyyid Yahyâ Rüşdî b. Süleyman. (tarih yok). Maksadü's-sâlikîn.

Sinan Paşa, Sinâneddin Yusuf b. Hızır es-Sivrihisarî. (tarih yok). Tazarru'nâme.

Sıdkî. Müstensih: Abdülbaki Gölpınarlı. (tarih yok). Âyine-i hikem.

Siyer-i nebî. (tarih yok).

Siyer-i nebî-i Türkî. (tarih yok).

Sun'ullah-ı Gaybî, Sun'ullah b. Ahmed b. Beşîr er-Rûmî el-Kütahyevî. Müstensih:
Abdülbaki Gölpınarlı. (12 Safer 1345). Mecmû'a.

Sûre-i Yâsîn tefsîri. (27 Rebiülâhir 1335H).

Sûreler ve du'âlar. (tarih yok).

Süleyman Çelebi, Süleyman b. Ahmed b. Mahmûd el-Bursevî. (tarih yok). Mevlidü'n-nebî.

Süleyman Efendi. (tarih yok). Mevlidü'n-nebî Süluk-ı makâmât. (tarih yok).

Sünbül Sinan, Sinanüddîn Yusuf b. Ya'kub el-Halvetî el-Mekkî. (tarih yok). Risâle-i
tahkîkiye.

Sünbül Sinan, Sinanüddîn Yusuf b. Ya'kub el-Halvetî el-Mekkî. (17 Zilhicce 1203H).
Risâle-i Sünbül Sinan.

Sünbül Sinan, Sinanüddîn Yusuf b. Ya'kub el-Halvetî el-Mekkî. Müstensih: Seyyid İsmail
Nuri (1 Rebiülâhir 1283H). Risâle-i tahkîkiye.

Sünbül Sinân, Yusuf Sinaneddin b. Ya'kub-ı Germiyânî. Müstensih: Hafız Ali. (tarih yok).
Menâsik-i hâcc.

Şah Hüseyin Çelebi en-Niksarî el-Amasî. (tarih yok). Risâle fî resmî hattı'l-Kur'ân 'alâ
kavâ'idî resmî Osman (r.a.)

Şemseddîn Sîvâsî, Ahmed b. Muhammed b. Ârif el- Zilî es-Sîvâsî. (tarih yok). Menâzilü'l-ârifîn.

Şemseddîn Sîvâsî, Ahmed b. Muhammed b. Ârif el-Zilî es-Sîvâsî. (tarih yok). Menâzilü'l-ârifîn.

Şerh-i mesâ'il-i fıkhiyye. (1100H).

Şeyh Mekki, Ebü'l-Feth Muhammed b. Muzaffereddin Muhammed. Mütercim: Mî rzazâde Ahmed Neylî ; Müstensih: Abdullah İbn Ahmed Sufî. (1207H). El-Fazlü'l-vehbî fî tercemeti'l-Cânibi'l-garbî.

Şeyhülislam Ebüssu'ûd Efendi, Muhammed b. Muhammed b. Mustafa el-İmâdî el-İskilibî. (tarih yok). Ma'rûzât.

Şeyhülislam Minkârîzâde Yahyâ Efendi, Yahyâ b. Ömer b. Ali el-Alâ'î. (tarih yok). Risâle-i Minkârîzâde

Şeyhülislâm Minkârîzâde Yahya Efendi. (tarih yok). Fetâvâ-yı Minkârîzâde. Şeyhülislam Çatalcalı Ali Efendi. (29 Rebiülâhir 1211H). Fetâvâ-yı Ali Efendi. Şeyh Mehmed Sâdik el-Erzincânî. (tarih yok). Risâle-i mahbûb.

Târîh-i nebî ve İslâm. (tarih yok).

Tarikat taçlarını gösteren levha. (tarih yok).

Tarîkü't-tayyibe. (tarih yok).

Tasavvuf-i Türkî. (tarih yok).

Tasavvuf ve eş'âr mecmû'ası. (tarih yok). Tasavvuf ve eş'âr mecmû'ası. (tarih yok). Tefsîr-i şerîf defteri. (tarih yok).

Tekaüdzâde Hakkı, Ebu Hamid İsmail Hakkı. (4 Şaban 1322H). Sürûr-ı kalb.

Tekaüdzâde Hakkı, Ebu Hamid İsmail Hakkı. (5 Şaban 1322). Tefsîr-i sûre-i İnşirâh.

Tekaüdzâde Hakkı, Ebu Hamid İsmail Hakkı. (4 Şevval 1323H). Tefsîr-i sûre-i Nas ve merâtib-i tasavvuf.

Tekaüdzâde Hakkı, Ebu Hamid İsmail Hakkı. (13 Şaban 1322H). Fezâ'ilü'ş-Şa'ban.

Tevfik, M. (tarih yok). Târîh-i İslâm. Tuhfe-i İsmâ'iliyye. (tarih yok).

Türkü ve ilâhi mecmû'ası. (tarih yok).

Uzun Firdevsî, Firdevsî-i Rûmî. (7 Zilhicce 1226H). Vilâyet-nâme, menâkıb-ı Hâcî Bektâş-i Velî.

Veffâk Muhammed el-Üsküdârî. (25 Zilhicce 1278H). Tercüme-i menâkıb-ı Seyyid Ahmed el- Bedevî.

Velâdet-i Nebevviye hakkında risâle. (tarih yok).

Virani Baba. Ketebe: Seyyid Mustafa Sabri. (11 Safer 1284). Risâle-i fakr u fenâ.

Yazan: Refi Cevad Tolunay; Derleyen: Ahmed Hilmi Bayar. (1958). Kur'ân-ı Kerîm'den 30 sûre ve tercümesi.

Yazıcızâde, Ahmed Bîcan b. Sâlih b. Süleyman el-Gelibolulu. (tarih yok). Envârü'l-âşîkîn.

Yazıcızâde, Ahmed Bîcan b. Sâlih b. Süleyman el-Gelibolulu. (tarih yok). Kitâbü'l-müntehâ 'ale'l-fusûs.

Yiğitbaşı, Ahmed Şemseddin b. İsmâ Halîfe el-Marmaravî el-Akhisârî. (1082H). Keşfü'l-esrâr. Zübdetü'l-esrâr hakîkatü'l-ahbâr. (tarih yok).

Sonuç

Ankara'da Cumhurbaşkanlığı bünyesinde kurulan Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi Türkiye'nin en büyük kütüphanesi olma özelliğini taşımaktadır. Araştırma yapmak adına birçok okuyucuya zengin kaynak sunabilmek için bağış, satın alma, devir ve derleme gibi farklı kanallarla kaynakça zenginliği oluşturulmuştur. Bu anlamda elde edilen birçok eser 1935 öncesi

ve sonrası şeklinde kategorize edilerek 1935 öncesi olanlarla Nadir Eserler Kütüphanesi oluşturulmuştur. İçerisinde 50.000'in üzerinde nadir eser bulunmaktadır. Bunların içerisinde Arapça, Farsça, Latince, Fransızca gibi birçok farklı dillerde nadir eserler mevcuttur. Bu eserleri en iyi şekilde muhafaza edebilmek için hassas klimalı özel depolar oluşturulmuştur. Bu eserler dijital ortama aktarılarak kullanıcılara sunulmuştur. Böylelikle nadir eserleri daha uzun yıllar saklayabilme, gelecek nesillere kültürümüzü ve kaynaklarımızı aktarabilme imkânı yaratılmıştır. Bu çalışmada kaydı girilmiş olan 1400 civarında yazma eserlerden özellikle Osmanlıca ve dini-tasavvufî konulu olan 330 adet künye sizlere aktarılmıştır. Genellikle nesih ve rik'a yazı türü kullanılmıştır. Eserlerin içerisinde fevaid, fıkıh, hadis, akaid, dua, havas, siyer, tefsir, kelim, ilahi, naat, mevlid, hilye gibi konular mevcuttur. Künyesi verilen eserler Mehmet Şevket Eygi, Şefik Can, Ahmet Burak Erdoğan, Yaşar Özer, Fatma Yeşilyurt, Zarf Zeyrek, Hüseyin Hatemi; İstanbul Üniversitesi, Konya Mevlana Müzesi, gibi kurum ve kişiler tarafından bağış veya devir yoluyla kütüphaneye katılmıştır. Nadir eserlerde görevlendirilen özel ekiple kayıtlar özenle girilmeye devam etmektedir. Kayıtlar girildikçe yazma eserlerin sayısı daha da artacaktır. Burada verilen sayılar her geçen gün istatistiksel olarak artış sağlamaktadır.

Kaynakça

- Alpay, M. (1973). *Kütüphanecilik terimleri*. İstanbul: Edebiyat fakültesi yayınları.
- Anameriç, H. (2005). Osmanlılarda kütüphane kültürü ve bilimsel yaşama etkisi. *VI. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi*.
- Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi. (2023). <https://mk.gov.tr>. (Erişim tarihi: 30.09.2023).
- Cünüş, S. (2010). *Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde nadir eserler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gönenç, E. (1993). İletişimin tarihi, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. 58.
- Gümüştan, H. (2018). Yazının tarihsel gelişimi ve bu süreçte yazının çeşitli yüzeylere uygulanabilirliği. 6. Uluslararası matbaa teknolojileri sempozyumu.01-03 Kasım içinde (s.1127-1128)
- Karatepe, T. (2020). Nadir eser kütüphanesi, *Bilgi merkezleri kütüphaneler – arşivler – müzeler*.
- Rukancı, F. (2018). Kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması ve tanıtımında yazma eser kütüphaneciliği. *Erdem*. 74.
- Rukancı, F., Anameriç, H., Tuzcu, K. (2016). *Yazma eserlerin bibliyografik denetimi*. Ankara: Hiperlink.
- Şimşek, Z. (2015). *Ziya Bey Yazma Eser Kütüphanesi'nde bulunan Arap dili ve edebiyatı alanındaki yazma eserlerin tespiti ve tavsifi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gümüştane Üniversitesi, Gümüştane.

Tuğlu, A., Ustabulut, M., Ünal, B., Gökdoğan, H. ve Çemen, E. (yay. Haz.). (2021). *Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi*. Ankara: Cumhurbaşkanlığı Yayınları.

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. (2023). <https://islamansiklopedisi.org.tr>. (Erişim tarihi: 17.10.2023)

Odabaş, H. (2022). Yazma ve nadir eserlerin yönetiminde yeterlilikler ve yeni Yaklaşımlar, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 13.